

‘Blijf terughoudend met gebruik van bestrijdingsmiddelen’

Rechtbank zet onverwacht streep door gebruiksverbod, maar heeft dat ook gevolgen?

Als een donderslag bij heldere hemel zette de rechtbank eind november een streep door het gebruiksverbod op gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Concreet betekent dit dat professioneel gebruik van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw weer volgens de strikte voorschriften van het etiket is toegestaan – net nu de sportveldensector stappen maakte met chemievrij beheer.

Auteur: Nino Stuivenberg

Het hoger beroep werd aangespannen door Nefyto, de belangenbehartiger voor bedrijven die chemische en biologische gewasbeschermingsmiddelen ontwikkelen, en Artemis, de belangenvereniging van producenten en distributeurs van biologische bestrijders, bestuivers en van gewasbescherming van natuurlijke oorsprong. De uitspraak die de rechter eind november deed, heeft inhoudelijk niets te maken met de wenselijkheid van het pesticidenverbod. In de zaak oordeelde de rechter dat de wettelijke basis voor het verbod ontbrak. Het gebruiksverbod is daarmee niet meer van kracht, want de wettelijke grondslag is niet aanwezig. Gewasbeschermingsmiddelen die een toelating hebben bij het Ctgb, zowel chemisch als biologisch, mogen dus weer op sportvelden worden gebruikt.

Voor de sportveldensector is 2023 altijd een stip aan de horizon geweest: dan moeten fieldmanagers, na een overgangsperiode van drie jaar met beperkte uitzonderingen, volledig chemievrij werken. Of die ambitie door de rechterlijke uitspraak op losse schroeven komt, valt te betwijfelen. De verwachting is dat het ministerie een nieuwe rechtsgrond zal zoeken om het verbod op te baseren, zodat het er – mogelijk met vertraging – opnieuw komt.

Stientje van Veldhoven, de verantwoordelijke staatssecretaris, bevestigt dat in een reactie: ‘Ik zal het arrest van het gerechtshof nader bestuderen. We willen het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw beperken om onze gezondheid en het milieu te beschermen.’

Principekwestie

Ook Jo Ottenheim van Nefyto verwacht dat het ministerie een nieuwe rechtsgrond zal zoeken, zo zei hij eerder in dit vakblad. ‘Dat het verbod is weggeveegd, is een bijeffect; het was voor ons veel meer een principekwestie. Enerzijds is er door een overheidsorgaan [Ctgb, red.] een toelating afgegeven voor een gewasbeschermingsmiddel, waarbij de effecten zorgvuldig zijn beoordeeld. Anderzijds legt diezelfde overheid daar dan andere spelregels naast, waardoor je wel markttoegang hebt, maar niemand het middel vervolgens mag gebruiken. Dat klopt niet en dát wilden we aan de kaak stellen. Je ziet ook dat gewasbeschermingsmiddelen enorm verbeterd werden, maar door het verbod werden die ontwikkeling en innovatie tenietgedaan. Verder kende het verbod ook nog een hele rits uitzonderingen: voor invasieve exoten, vliegvelden, de petrochemische industrie, de spoorwegen en militaire terreinen. Hieruit

blijkt al dat het teruggrijpen naar gewasbeschermingsmiddelen soms de beste en veiligste oplossing is. Onkruidbranden geeft CO₂-uitstoot en risico op brand. Borstelen geeft fijnstof. Dan is het wat eenzijdig om te stellen dat gewasbeschermingsmiddelen slecht zijn en mechanische onkruidbestrijding goed.' Ottenheim spreekt hier over onkruidbestrijding op verharding in de openbare ruimte. Voor sportvelden kun je stellen dat er met alle extra bewerkingen die nodig zijn voor chemievrij onderhoud meer diesel wordt verstoekt.

BSNC: wees terughoudend

Branchevereniging BSNC kwam daags na de uitspraak met hun standpunt over de huidige situatie. Voorzitter Edward van der Geest: 'De BSNC staat op het standpunt om terughoudend te blijven met het gebruik van bestrijdingsmiddelen, juist omdat de overgang van 'met chemie' naar chemievrij beheer een proces is van meerdere jaren. Voor onze branche zijn maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid speerpunten en het verminderen van/stoppen met gewasbeschermingsmiddelen verbetert het milieu en de waterkwaliteit.

'Wij blijven als branche voorstander van de invoering van IPM'

 Jo Ottenheim

Nefyto

Ook al is er nu geen wettelijke verplichting: wij blijven als branche voorstander van de invoering van IPM, als toekomstbestendige manier om verantwoord en duurzaam onze sportvelden te onderhouden. Ons advies aan terreinbeheerders is dan ook om door te gaan op de ingeslagen weg – ook al is er (tijdelijk) geen wettelijke noodzaak – en geen (meerjarige) contracten te sluiten waar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in is opgenomen of de bedrijfsvoering in te richten op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Via de Taskforce Green Deal Sportvelden, waarin de BSNC, VHG en Cumela samenwerken op dit thema, volgen we de ontwikkelingen natuurlijk op de voet.'

Beheersen in plaats van bestrijden

Elke sportveldbeheerder zal voor zichzelf moeten afwegen wat de uitspraak betekent voor de eigen praktijk. In de gemeente Zutphen zal de uitspraak in elk geval niets aan het onderhoud veranderen, bevestigt Jaap Verhagen, algemeen opzichter bij die gemeente en Fieldmanager of the Year 2020. 'Wij zijn als gemeente de weg naar chemievrij ingeslagen en op die weg gaan we door. Bij mijn aantreden in het team, in september 2013, hebben wij de verandering ingezet om volledig chemievrij te gaan werken en sinds 2018 zijn de sportaccommodaties chemievrij, zelfs de hockeyvelden. Je ziet dat de sportvelden uiteindelijk beter worden zonder chemie. Daar is wel een andere aanpak voor nodig: beheersen in plaats van bestrijden. Fieldmanagers moeten leren om niet meer te reageren op onkruiden, maar preventief te bewerken met de juiste machines. Dat is een totaal andere manier van onderhoud dan men gewend was. Je moet goed monitoren en velden vaak zien. Maar als je dat

 Edward van der Geest

BSNC

doet, werkt het ook. Veel sportvelden hadden dit jaar schimmels, maar wij in Zutphen niet. Voor mij is dat een teken dat het écht zonder kan. Ja, het beeld is weleens anders, maar dat is inmiddels geaccepteerd. Het zit in ons DNA om zo te werken: Zutphen zet vol in op diversiteit en biodiversiteit. Rond de velden zien we veel bijzondere planten en zelfs de sloten zitten vol leven.'

Statement nodig

Verhagen hoopt dat de branche een signaal afgeeft en de weg naar volledig chemievrij blijft volgen. 'De VNG, de branche, overheden en opdrachtgevers moeten nu niet teruggrijpen naar chemische middelen. Het risico is zeker aanwezig, want er is minder budget en dan is het makkelijk om de spuit weer ter hand te nemen. Doe dit niet! Onderzoeken hebben aangetoond dat we onszelf vergiftigen. Ik was persoonlijk heel blij met de Green Deal voor de sportbranche, en daarbovenop IPM en ons besluit om dat te gaan hanteren en uitvoeren. Ik denk dat de branche een statement moet maken, duidelijk moet maken dat de uitspraak geen gevolgen heeft en dat we doorgaan met chemievrij beheer. Maak afspraken met de overheden dat het principe van de Green Deal in de openbare ruimte wordt toegepast: "Nee, tenzij", en dat laatste alleen als het echt niet anders kan. In Zutphen zal er niets veranderen. Ook wij hebben het financieel niet breed, maar toch lukt het ons. Dan kunnen andere gemeenten het toch zeker ook.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel! Jaap Verhagen

gemeente Zutphen